

“Bolu’nun Değerleri Değerlerin Bolu’su” Adlı Panelin Ardından

Cemalettin ŞEN*

25.11.2012 Pazar günü Necip Fazıl Kısakürek Salonu’nda, Bolu Belediyesi ve Bolu İl Müftülüğünün katkı ve destekleriyle Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından düzenlenen “Bolu’nun Değerleri Değerlerin Bolu’su: Bolu’nun İlim, Fikir ve Maneviyat Önderleri” isimli panel, Bolu halkından büyük ilgi gördü. Söz konusu panel, fakültemizin ilk etkinliği olması nedeniyle özel bir öneme sahiptir.

İki oturum hâlinde icra edilen panelde, her biri kendi alanında “hocaların hocası” lâkabını çoktan hak etmiş, yazdıkları eserler ve yaptıkları hizmetlerle yerli-yabancı pek çok insanı aydınlatmış, ülkemizin altın değerinde altı bilim adamı; Bolumuzun bağrından çıkıp, sonsuz öte ülkeye göçmüş ve yedi kıtaya ışık saçmış yedi değerli evlâdı hakkında bilgi sunmuşlardır.

Aşağıda, konuşma sırasına göre, panele sunumlarıyla katılan bilim adamlarımız tarafından aktarılan bilgilerin kısa bir özetini sunmaya çalışacağız.

1) Prof. Dr. Osman ÇETİN¹

AKŞEMSEDDİN: Asıl adı Şemseddin Muhammed b. Hamza’dır. “Akşeyh” adıyla da anılır. XV. yüzyılın ilim ve irfan sahibi meşhur âlimlerinden ve mutasavvıflarından biridir. 792 (1390) yılında Şam’da doğmuştur. Eserlerinin bir kısmı tasavvufa, bir kısmı tıbbı, diğerleri ise çeşitli dinî ilimlere aittir. Hacı Bayrâm-ı Velî’nin (ö. 833/1430) dergâhına intisap etmiştir. Araştırmacılar, Fâtih, 1453 yılı baharında İstanbul’u muhasara etmek üzere ordusuyla Edirne’den yola çıkınca kuşatmanın en sıkıntılı anlarında zaferin yakın olduğu müjdesini vererek sabredip gayret göstermesi gerektiğine dair Fâtih’e yazdığı mektupların, fethin kısa zamanda gerçekleşmesinde büyük bir tesiri olduğunu belirtmektedirler. Fetih’ten sonra Ayasofya’da kılınan ilk Cuma namazında hutbeyi Akşemseddin

* Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, cemalettinsen@ibu.edu.tr

¹ Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ABD öğretim üyesi.

okumuştur. İslâm ordularının daha önceki kuşatmalarından birinde şehit düşmüş olan sahabeden Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin (ra) (ö. 49/669) kabrini de Fâtih'in isteği üzerine yine o keşfetmiştir. Hayatının son yıllarını Göynük'te geçirdiği tahmin edilen Akşemseddin, 863 (1459) yılında burada vefat etmiştir. Türbesi, aynı yerde Süleyman Paşa Camii yanındadır. Akşemseddin'in kurduğu Bayramiyye'nin Şemsiyye kolu, günümüze kadar devam ettirilmiştir.

2) Prof. Dr. Süleyman ULUDAĞ²

ÖMER SİKKÎNÎ: “Emir Sikkînî” ve “Bıçakçı Seyyid Ömer Dede” gibi unvanlarla da anılır. Hacı Bayrâm-ı Velî'nin (ö. 833/1430) önde gelen halifelerinden olup, Bayramiyye tarikatının Melâmiyye-i Bayramiyye şubesinin (kolunun) kurucusu bir mutasavvıf ve pîrdir. Akşemseddin ile arasında Hacı Bayrâm-ı Velî'nin irşad makamına ve bu tarikatın sırrına sahip olma konusunda bir ihtilafın yaşandığı, bunun da Bayramiyye tarikatının bölünerek iki koldan yürümesine sebep olduğu, iki kola mensup olan halife ve şeyhlerin sözlü ve yazılı olarak birbirini eleştirdikleri tasavvuf tarihinin bir gerçeğidir. Aslında bir şeyhin vefatından sonra onun irşad postuna (makamına) oturmak için geride kalan halifelerinin çekişmeleri nadir görülen hususlardan değildir. Sarı Abdullah Efendi (ö. 1071/1660), yukarıda anlatılan olaydan sonra iki şeyh arasında kırgınlık ve dargınlığın ortadan kalktığını, birbirlerini kucakladıklarını ve işi tatlıya bağladıklarını anlatır. Lâ'îzâde Abdülbâkî (ö. 1159/1746) ile Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin (ö. 1202/1788) bu hususa işaret ederler. Ömer Sikkînî, 880 (1075) yılında vefat etmiştir. Ondan sonra yerine geçen ve kutup olanların sayısı epey fazladır.

3) Prof. Dr. Ahmet Nedim SERİNSU³

HAYREDDİN-i TOKÂDÎ: Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Halvetiyye tarikatının Cemâliyye kolunun kurucusu ve bu tarikatın İstanbul'daki ilk temsilcisi, âlim ve şair Cemâl-i Halvetî'nin (ö. 899/1494) dergâhında yetişmiş bir Halvetî şeyhidir. Muhtemelen 1510 yılında Bolu'ya gelmiş ve zamanımızda medfûn

² Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf ABD öğretim üyesi, I. oturum moderatörü.

³ Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir ABD öğretim üyesi.

bulduğu mahalde bir medrese yapılmasına önderlik etmiştir. Burada vefatına kadar ilim ve ahlak açısından insanları aydınlatmaya çalışmıştır. En önemli talebeleri arasında Halvetiyye-Şâbâniyye tarikatının kurucusu Şâbân-ı Velî (ö. 976/1569) vardır. Muhtemelen 940 (1533) yılında vefat etmiştir. Kabri Bolu yakınlarındadır.

4) Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL⁴

MEHMET ZEKÂİ KONRAPA: 1301 (1888) yılında Bolu'da dünyaya gelmiştir. Bolu İdâdisinden mezun olduktan sonra yüksek tahsil için İstanbul'a gitmiştir. 1905-1907 yılları arasında önce yüksek tahsile öğrenci hazırlamakta mahareti olan Mercan İdâdisine girerek fark derslerini almıştır. Daha sonra yüksek tahsile başlamış ve 1327 (1911) yılı itibariyle Dârü'l-Fünûna (üniversite) bağlı Dârü'l-Muallimîn-i Âliyenin (Yüksek Öğretmen Okulu) Edebiyat bölümünden mezun olmuştur. 1953 yılında İstanbul Erkek Lisesi tarih öğretmenliğinden yaş haddi sebebiyle emekli olmuştur. En önemli eseri olan *Bolu Tarihi*, Bolu merkeze alınarak yazılmış bir Osmanlı-Anadolu tarihi sayılır. Popüler kitaplarından biri uzun yıllar imam-hatip okullarının orta kısımlarında ders kitabı olarak okutulan *Peygamberimizin Hayatı-Siyer-i Nebî* adını taşımaktadır. Peygamber Efendimiz (sav), Ashâb-ı Kirâm (ra) ve Aşere-i Mübeşşere (ra) ile ilgili daha geniş ilmî bir araştırması *Peygamberimiz İslâm Dini ve Aşere-i Mübeşşere* adını taşımaktadır. 15 Haziran 1969 tarihinde vefat etmiştir.

5) Prof. Dr. Mehmet Faruk BAYRAKTAR⁵

EMİN ve KEMÂLEDDİN EFENDİ: Kemâleddin Efendi, 1885 yılında Gerede'de dünyaya gelmiştir. Küçük yaşlarda annesini kaybetmiştir. Babası Hacı Emin Efendi'den ilim tahsil eden Kemâleddin Efendi, diğer taraftan da medresede babasına yardım etmiştir. Ömrünü ilme ve ahlâka vakfeden Kemâleddin Efendi, 29 Ekim 1979 tarihinde vefat etmiştir. Kemâleddin Efendi'nin iki önemli eseri, temel dinî bilgiler içeren *54 Farz Şerhi* ve *İman Düşmanı Kırk Âfet*'tir. Kemâleddin Efendi'nin babası ve aynı zamanda hocası olan Hacı Emin Efendi de, son on yılında

⁴ Fatih Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ABD öğretim üyesi, II. oturum moderatörü.

⁵ Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi ABD öğretim üyesi.

gözlerini kaybetmesine rağmen talebelerine ders vermeye devam etmiştir. Namazlarında çoğu zaman ağladığı, fakat hissettirmemeye çalıştığı anlatılmaktadır. 1950 yılında vefat etmiştir.

6) Prof. Dr. Bünyamin ERUL⁶

EKREM DOĞANAY: 1938 yılında Gerede'nin Mircekiraz Köyü'nde dünyaya gelmiştir. Hafızlığını köyünde, merhum Hafız Cafer Hocaefendi'den 10-12 yaşları arasında tamamlamıştır. Fahri olarak 1955-1963, resmen de 1963-1986 yılları arasında olmak üzere toplam 30 yıl çeşitli din hizmetlerinde çalışmıştır. 1970'te vaizlikte görevlendirilmiştir. 1969 yılında *Haksess* mecmuasında ilk yazıları yayınlanmaya başlamıştır. 1982'de *İslam'ın Şiârı Cuma Namazı ve Hükümleri* adlı ilk kitabı yayınlanmıştır. Fıkhi meselelere ağırlık veren hocamızın 1982-1998 yılları arasında yayınlanmış irili ufaklı on iki kitabı vardır. 1986 yılında emekli olmuştur. 22 Ekim 2002 Salı günü Gerede Devlet Hastanesinde vefat etmiştir. 23 Ekim 2002 Çarşamba günü çok kalabalık bir cemaatin dualarıyla Yeniçağa Kabristanı'nda ebedî istirahatgâhına tevdi edilmiştir.

Sonuç olarak, düzenlenen bu panelin, Bolu halkının kalbinde, kendi topraklarında yetişmiş bahsi geçen ilim ve gönül erlerine karşı sevgi ve saygı duygularını canlandırdığını; fakültemizin, bütün çalışanları ve öğrencileriyle bu kapsamlı etkinliği başarıyla tamamladığını söyleyebiliriz.

---

⁶ Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis ABD öğretim üyesi.